

SAVONLINNAN KAUPUNKI
Tekninen toimiala
Ympäristönsuojelupalvelut
Olavinkatu 27, 57130 Savonlinna
ymparistonsuojelu@savonlinna.fi

Rakennus- ja ympäristölautakunta 16.12.2020 § 207

Savonlinnan kaupungin ympäristönsuojeluviranomaisen valvontasuunnitelma vuosille 2021 – 2025

Sisällys

1. Johdanto	3
2. Valvonnan resurssit ja yhteistyö	4
2.1 Savonlinnan kaupungin ympäristönsuojeluviranomainen	4
2.2 Viranomaisten välinen yhteistyö valvonnassa	4
2.3 Henkilöresurssit ja valvonnan voimavarat	5
3. Ympäristöolosuhteet	6
3.1 Yhdyskuntarakenne	6
3.2 Ympäristön tila	7
4. Valvontaohjelma	8
4.1 Valvontakohteet	8
4.2 Valvontakohteiden riskinarviointi	8
5. Valvonnan toteuttaminen	10
5.1 Valvonnan tavoiteajat	11
5.2 Luvan- ja ilmoituksenvaraiset sekä rekisteröitävät laitokset	11
5.3 Jätelain valvonta	15
5.3.1 Rekisteröitävä jätteen keräystoiminta	15
5.3.2 Jätelain 124 §:n mukaiset tarkastukset	15
5.3.3 Jätelain yleinen valvonta	16
5.4 Muu lainsäädännön mukainen valvonta	16
5.4.1 Vesilain ja vesihuoltolain valvonta	16
5.4.2 Maastoliikenne- ja vesiliikennelain valvonta	16
5.4.3 Merenkulun ympäristönsuojelun valvonta	17
5.4.4 Ympäristönsuojelulain mukaisten ilmoitusten valvonta	17
5.4.5 Ulkoilulain mukaisten ilmoitusten valvonta	18
5.4.6 Muut valvontakohteet	18
5.5 Tarkastus ja toimenpiteet onnettomuus-, haitta- ja rikkomustilanteissa	19
5.6 Raporttien sekä suunnitelmien ja selvitysten tarkastaminen ja hyväksyminen	20
5.7 Tarkastusten maksullisuus	20
6. Tietojärjestelmät	211
Sovelletut oikeusohjeet	21
Lähteet	23
LIITE 1	24
LIITE 2	25

1. Johdanto

Ympäristönsuojelullisen valvonnan tavoitteena on ympäristön pilaantumisen ennalta ehkäiseminen ja mahdollisesta pilaantumisesta aiheutuneiden haittojen korjaaminen. Valvonnalla pyritään turvaamaan terveellisen, viihtyisän, luonnonoloiltaan monimuotoisen ja kestäväen ympäristön säilyminen sekä luonnonvarojen kestäväen käytön edistäminen.

Valvontaan sisältyy valvonnan suunnittelu (valvontasuunnitelman ja -ohjelman laatiminen sekä valvonnan tavoitteiden asettaminen), valvonnan järjestäminen ja valvontatavoitteiden toteuttamisen seuraaminen. Ympäristönsuojelullinen valvonta voidaan jakaa ennakkovalvontaan (mm. haetun ympäristöluvan myöntämisen edellytysten varmistaminen) ja jälkivalvontaan (mm. lupamääräysten noudattamisen valvonta).

Ympäristönsuojelulain (YSL 572/2014) 168 §:n mukaan valtion valvontaviranomaisen ja kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen on laadittava alueelleen ympäristönsuojelulain mukaista säännöllistä valvontaa varten suunnitelma (*valvontasuunnitelma*). Valvontasuunnitelmassa on oltava tiedot alueen ympäristöoloista ja pilaantumisen vaaraa aiheuttavista toiminnoista sekä käytettävissä olevista valvonnan voimavaroista ja keinoista. Suunnitelmassa kuvataan tämän lisäksi valvonnan järjestäminen ja riskinarvioinnin perusteet sekä valvonnasta vastaavien viranomaisten yhteistyö. Valvontasuunnitelma on julkinen asiakirja.

Valvontasuunnitelma laaditaan viiden vuoden välein, ellei lainsäädännön muutokset edellytä suunnitelman muuttamista aikaisemmin. Rakennus- ja ympäristölautakunta hyväksyi 23.9.2015 Savonlinnan kaupungin ensimmäisen ympäristönsuojelun valvontasuunnitelman vuosille 2015 – 2020. Suunnitelmaan perustuen on laadittu vuosittaiset valvontaohjelmat määräaikaistarkastuksia varten. Yhteenveto vuosien 2015 – 2020 valvontaohjelmasta on esitetty liitteessä 1 ja yhteenveto valvontaohjelmaesityksestä vuodelle 2021 liitteessä 2. Tämä valvontasuunnitelma on laadittu vuosille 2021 – 2025.

Kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen on valvottava ympäristöluvanvaraisia, ilmoitusmenettelyn piirissä olevia ja rekisteröitäviä toimintoja säännöllisesti määräaikaistarkastuksin. Vuonna 2020 Savonlinnassa sijaitsi yhteensä 145 ympäristöluvan varaista, rekisteröintimenettelyn ja ilmoituksenvaraisuuden piirissä olevaa laitosta tai muuta toimintoa.

Tarkastuskohteet ja -tiheys on määriteltävä ympäristöriskien arvioinnin perusteella. Kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen on laadittava em. toimintojen määräaikaistarkastuksista ja niiden muusta säännöllisestä valvonnasta ohjelma (*valvontaohjelma*). Valvontaohjelmassa on oltava tiedot valvottavista kohteista ja niihin kohdistettavista säännöllisistä valvontatoimista. Yksityiskohtainen valvontaohjelma ei ole julkinen, mutta toiminnanharjoittajalla on oikeus saada tietää kohteensa valvontaluokka ja perusteet sen määräytymiselle.

Ympäristönsuojeluasetuksen (713/2014) 5 luvussa säädetään tarkemmin valvonnasta ja seurannasta. Tarkastusmenettelystä säädetään ympäristönsuojelulain 174 §:ssä.

Säännöllisellä valvonnalla voidaan varmistaa, että:

- luvan myöntämisen edellytykset täyttyvät
- luvan saanut toiminta on sellaista kuin lupahakemuksessa on kuvattu
- lupamääräyksiä noudatetaan
- toiminnasta ei aiheudu ympäristönsuojelulain 49 §:ssä tarkoitettua haittaa tai seuraamusta.

Valvontavelvoitteista säädetään myös mm. jätelain, vesilain ja maastoliikennelain sekä niitä koskevien asetusten nojalla. Maa-aineslain mukaista valvontaa tekee Savonlinnan kaupungissa rakennusvalvontaviranomainen. Valvonnan kokonaisuuden hallinnan kannalta tähän valvontasuunnitelmaan on koottu myös muiden säädösten mukaiset kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen tehtävät.

Valvontatyöhön sisältyy myös kuntalaisten ja yritysten neuvontaa sekä erilaisia kehittämis-, ohjaus- ja asiantuntijatehtäviä (asiantuntijalausunnot, sidosryhmäkokoukset ym.).

2. Valvonnan resurssit ja yhteistyö

2.1 Savonlinnan kaupungin ympäristönsuojeluviranomainen

Kunnan ympäristönsuojeluviranomainen vastaa kunnan alueella ympäristön- ja luonnonsuojelusta sekä hoitaa kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle kuuluvat lupa- ja valvontatehtävät. Rakennus- ja ympäristölautakunta toimii Savonlinnan kaupungin ympäristönsuojeluviranomaisena. Ympäristönsuojelupalvelut huolehtii asioiden valmistelusta ja toimeenpanosta. Lautakunnan esittelijänä toimii ympäristöpäällikkö. Keskeisimmät toiminnassa sovellettavat säädökset ovat ympäristönsuojelu-, jäte-, vesihuolto- ja vesilaki sekä kunnallisista määräyksistä Savonlinnan kaupungin ympäristönsuojelumääräykset ja alueellisen jätelautakunnan yleiset jätehuoltomääräykset.

2.2 Viranomaisten välinen yhteistyö valvonnassa

Ympäristönsuojelulain mukaisia lupaviranomaisia Savonlinnassa ovat kunnan ympäristönsuojeluviranomainen ja Itä-Suomen aluehallintovirasto (AVI) ympäristönsuojeluasetuksessa säädetyn toimivaltajaon mukaisesti. Muita kunnan lupa- ja valvontaviranomaisia ovat ympäristönsuojeluun liittyvissä asioissa rakennusvalvonta-, jätehuolto- ja terveydensuojeluviranomaiset. Pelastusviranomaisena toimii Etelä-Savon pelastuslaitos ja poliisiviranomaisena Itä-Suomen poliisilaitos. Kemikaaliviranomaisena toimivat Etelä-Savon pelastuslaitos ja Savonlinnan kaupungin terveydensuojeluviranomainen.

Ympäristönsuojelulain (527/2014) 22 ja 23 §:ien mukaisia valvontaviranomaisia ovat kunnan ympäristönsuojeluviranomainen sekä valtion valvontaviranomaisena alueellinen ELY-keskus.

Ensisijainen valvontavastuu kunnan luvittamissa kohteissa on kunnalla ja AVI:n luvittamissa kohteissa Etelä-Savon ELY-keskuksella. Toinen valvontaviranomainen voi kuitenkin tehdä tarkastuksia myös ensisijaisen valvontaviranomaisen vastuulle kuuluvan toiminnan osalta. Lupa- ja valvontaviranomaisten tulee olla riittävässä yhteistyössä ja tehdä tarvittaessa tarkastuksia yhdessä. ELY-keskuksen ensisijaisesti valvomissa kohteissa kaupungin ympäristönsuojelupalvelut välittää ELY-keskukselle havaitsemansa tai yleisöilmoitusten perusteella saamansa ilmoitukset mahdollisista lupamääräysten rikkomisista. Ympäristönsuojelupalvelut voi tehdä myös oma-aloitteisesti tai ELY-keskuksen pyynnöstä tarkastuksia ELY-keskuksen ensisijaisesti valvomiin kohteisiin. Jätehuoltoviranomaisen kanssa yhteistyö liittyy jätelain ja jätehuoltomääräysten valvontaan.

Viranomaisyhteistyötä tehdään lisäksi mm. lausunnon antamisen muodossa.

Ympäristönsuojelulain 188 §:ssä, jätelain 136 §:ssä ja vesilain 14 luvun 2 §:ssä valvontaviranomainen veloitetaan tekemään ilmoitus havaitsemistaan lainvastaisuuksista poliisille esitutkintaa varten. Valvontaviranomainen voi jättää ilmoituksen tekemättä vain, jos tekoa on pidettävä olosuhteet huomioon ottaen vähäisenä eikä yleinen etu vaadi syytteen nostamista. Mahdollisissa ympäristönsuojelulainsäädännön rikkomistapauksissa ympäristöpalvelut harkitsee tapauskohtaisesti ilmoituksen tekemistä poliisille. Esitutkintaprosessin aikana ympäristöpalvelut tekee yhteistyötä poliisin ja syyttäjän kanssa.

Ympäristönsuojelupalvelut suunnittelee ja toteuttaa vuosina 2021 - 2025 resurssien salliessa mahdollisesti yhteistyössä poliisin kanssa 1 - 2 valvontahanketta (kuten autokorjaamot Savonlinnassa yli 20 kpl), joissa syntyy vaarallisia jätteitä. Hankkeessa tarkastetaan kohteita, joiden toiminnasta on riski aiheutua ympäristön pilaantumista tai jätteiden käsittelyssä arvioidaan olevan puutteita.

Etelä-Savon ELY-keskus, Poliisiammattikorkeakoulu ja kunnat kokoontuvat säännöllisesti ympäristörikostorjunnan yhteistyöryhmässä. Öljy- ja kemikaalivahinkojen torjunnan viranomaistyöryhmä kokoontui ensimmäisen kerran joulukuussa 2018 ja kokouksia on tarkoitus jatkaa säännöllisesti.

Ympäristönsuojeluviranomainen tekee tarvittaessa yhteistyötä Suomen ympäristökeskuksen (SYKE) kanssa, joka hoitaa mm. jätteiden kansainvälisten siirtojen valvontaan liittyvät viranomaistehtävät, mukaan lukien laittomat jätesiirot.

2.3 Henkilöresurssit ja valvonnan voimavarat

Savonlinnan kaupungin ympäristönsuojelupalveluilla on käytettävissä valvontatyöhön neljä (4) ammatillisen henkilöstön työvuotta (ympäristöpäällikkö, ympäristösuunnittelija, ympäristötarkastaja ja ympäristöinsinööri) ja lisäksi yksi toimistos sihteeri (1,0 htv).

Ympäristötarkastajan tehtävänkuvaan kuuluu toiminnanharjoittajien suunnitelmallinen valvonta, joka sisältää myös vuosi- ja määräaikaisraporttien tarkastamisen. Määräaikaisraportit - esimerkiksi vuosiraportit - pyritään tarkastamaan ja käsittelemään

ympäristöministeriön asettamien tavoiteaikojen puitteissa (esimerkiksi vuosiraportin kohdalla 90 vuorokautta). Ympäristöhallinnon valvonnan sähköisen tietojärjestelmän YLVA:n, sähköpostin tai postin kautta toimitetut vuosiraportit tarkastetaan keskeisiltä osiltaan. Kaikki toiminnanharjoittajat eivät toimita vuosiraportointitietojaan vaan niitä joudutaan myös kehotuksin pyytämään. Ympäristöluvista on määrätty tehtäväksi ja valvontaviranomaiselle toimitettavaksi myös erilaisia selvityksiä ja suunnitelmia. Osa näistä on määrätty toimitettavaksi hyväksyttäväksi, osa tarkastettavaksi ja osa tiedoksi. Hyväksyttäväksi määrätty selvitykset ja suunnitelmat käsitellään hallintolain mukaisesti. Tarkastettavaksi ja tiedoksi määrätty selvitykset ja suunnitelmat käydään läpi ja tarvittaessa niihin reagoidaan valvonnan keinoin.

Ympäristötarkastaja on jokaisen valvontaohjelmaan kuuluvan laitoksen vastuuvälvoja vuoden 2021 – 2025 suunnitelmassa, varavälvojana toimii ympäristöpäällikkö. Ympäristötarkastajan henkilöstöresurssin arvioidaan jakautuvan ympäristönsuojelulainsäädännön mukaisiin valvontatehtäviin noin 0,7 htv ja muun muassa yleisöilmoitusten perusteella vireille tulevien valvonta-asioiden hoitamiseen ja rekisteröinti-ilmoitusten käsittelyyn 0,3 htv. Ympäristöpäällikkö ja –suunnittelija hoitavat pääasiassa ympäristönsuojelun ennakkovalvontaa. Ympäristönsinöörin tehtäväkuvaan kuuluu vesihuoltolain ja jätevesiasetuksen ennako- ja jälkivalvonta.

3. Ympäristöolosuhteet

Savonlinnan kaupungin ympäristönsuojelupalveluiden toiminta-alueen koko on yhteensä 3 598 km², josta noin 38 % on vesistöä. Savonlinnan seudun suurimmat vesistöt ovat Pihlajavesi, Haukivesi, Puruvesi ja Kolovesi, jotka kuuluvat Saimaan vesistöön. Savonrannan kunnan (vuonna 2009) sekä Kerimäen ja Punkaharjun kuntien (2013) liittyttyä Savonlinnan kaupunkiin kaupungin alueella asuu vajaat 33 000 asukasta (2020). Savonlinnan naapurikuntia ovat Enonkoski, Heinävesi, Kitee, Liperi, Rantasalmi, Rääkkylä, Sulkava, Parikkala, Ruokolahti ja Varkaus.

Vesistöillä on merkittävää virkistyskäyttöarvoa ja merkitystä alueen matkailulle. Koko toimialueella sijaitsee yhteensä 8 492 vapaa-ajanasuntoa (2019), joista suurin osa sijaitsee rannalla. Kesämökkejä on Savonlinnassa viidenneksi eniten koko Suomessa. Savonlinnan seudun luontoa leimaavia piirteitä ovat sokkeloiset, runsassaariset vesistöt.

Erityispiirteistä Punkaharju kuuluu valtakunnalliseen harjajensuojeluohjelmaan ja se on myös Suomen Natura 2000 -luonnonsuojelualueverkoston kohteita. Punkaharjun kaakkoisosissa Etelä-Savon alue liittyy toiseen, sisempään Salpausselkään ja alueella on maakunnan oloissa poikkeuksellisen suuria ja laajoja reunamuodostumakomplekseja ja siten myös suuria maa-ainesmääriä.

3.1 Yhdyskuntarakenne

Jätehuollossa Enonkosken ja Rantasalmen kuntien ja Savonlinnan kaupungin

yhteisenä viranomaislautakunta toimii alueellinen jätelautakunta, joka hankkii jätehuollon järjestämispalvelut kuntien omistamalta Savonlinnan Seudun Jätehuolto Oy:ltä.

Kunnallisen vesihuollon piirissä oli vuonna 2019 kanta-Savonlinnassa 4 435 kiinteistöä, Savonrannalla 225 ja Punkaharjulla 870. Itä-Savon Vesi Oy:n alueella Kerimäellä oli vuoden 2019 lopussa vesijohtoverkostoon liittyneitä 1001 kiinteistöä ja jätevesiverkostoon 879 kiinteistöä.

3.2 Ympäristön tila

Savonlinnassa on ympäristöhallinnon Hertta -järjestelmän mukaan 65 luokiteltua pohjavesialuetta (tilanne 17.11.2020). Pohjavesialueiden kokonaispinta-ala on 147,91 km², mikä on noin 4,1 % Savonlinnan maapinta-alasta. Tärkeitä pohjavesialueita (luokka 1) on vain 0,58 % Savonlinnan maapinta-alasta.

Pohjavesialueet jakautuvat seuraavasti:

- 9 kpl vedenhankintaa varten tärkeitä pohjavesialueita (1. lk)
- 43 kpl vedenhankintaan soveltuvia pohjavesialueita (luokka 2. lk)
- 1 kpl vedenhankintaa varten tärkeä pohjavesialue, jonka pohjavedestä pintavesi- tai maaekosysteemi on suoraan riippuvainen (1E)
- 12 kpl muita vedenhankintakäyttöön soveltuvia pohjavesialueita, joiden pohjavedestä pintavesi- tai maaekosysteemi on suoraan riippuvainen (2E)

Savonlinnan Vesi (kaupungin vesi- ja viemärilaitos) valmistaa pääosan (80 %) keskustaajaman talousvedestä Haapaveden pintavedestä, joka otetaan Kyrönsalmen yläpuolelta noin 100 m päästä rannasta. Pintavesi puhdistetaan vuonna 1977 valmis-
tuneessa Vääräsaaren vedenpuhdistamossa.

Talousvettä pumpataan verkostoon myös Lähteelän pohjavedenottamolta, josta tulee noin 10 % Savonlinnan keskustataajamassa käytettävästä vedestä. Punkaharjulla on kaksi vedenottamo (Punkaharjun ja Punkasalmen vedenottamot). Savonrannalla on kaksi vedenottamo, jotka kumpikin sijaitsevat Ryttyniemen pohjavesialueella.

Itä-Savon Vesi Oy:n toiminta-alueella Kerimäellä on käytössä Keplakon vedenottamo.

Oravin vesiosuuskunnan vedenottamo (kallioporakaivo) sijaitsee Oravin taajamassa ja Niittylahden vesiosuuskunnan käyttämä Savonlinnan Veden vedenottamo Kaamanniemen pohjavesialueella.

Ympäristölupa-, rekisteröinti- ja ilmoitusvelvollisista toiminnoista Savonlinnassa on eniten eläinsuojia, kalliokiviainesten ottoalueita, murskauslaitoksia, asfalttiasemia ja polttonesteen jakeluasemia. Muutamat pohjavesialueilla olevat luvanvaraiset toiminnot ovat louhintajäte- ja murskauspaikat, betoniasema ja jakeluasema. Ympäristöluvanvaraista teollisuutta pohjavesialueilla ei ole. Pohjavesialueella olevat toiminnot, kuten

jätevedet, öljy- ym. kemikaalivahingot, lannan varastointi ja levitys, voivat muodostaa riskin pohjaveden pilaantumiselle. Lisäksi vesistöjen rannoilla em. toiminnoista voi aiheutua vesistön pilaantumista. Teollisuudesta ja energiantuotannosta, maa- ja metsätaloudesta sekä muusta päästöjä ilmaan tuottavasta toiminnasta voi aiheutua viihtyvyys- ja terveyshaittoja. Laajemmassa yhteydessä ne ovat omalta osaltaan vaikuttamassa ilmastomuutokseen.

4 Valvontaohjelma

4.1 Valvontakohteet

Valvontakohteet jaetaan luvanvaraisiin kohteisiin, joihin kuuluvat ympäristönsuojelulain nojalla luvitetut, rekisteröidyt ja ympäristönsuojelun tietojärjestelmään merkityt kohteet, sekä muihin valvontakohteisiin, joita ovat mm. ilmoitusvelvolliset toiminnot, sekä muun lainsäädännön edellyttämät valvontakohteet.

Muu kuin lupavalvonta suunnataan ensisijaisesti kohteisiin, joiden toiminnasta aiheutuu välitöntä ympäristön pilaantumisen vaaraa. Luvanvaraisten toimintojen lisäksi voidaan tarvittaessa tarkastaa toimintoja, jotka eivät ole ympäristönsuojelulain tai –asetuksen mukaan lupavelvollisia.

Lisäksi ympäristönsuojeluviranomainen voi suorittaa tarkastuksia harkintansa mukaan, esimerkiksi valitusten johdosta tehdään tarkastuksia. Naapurussuhdeasioista ja vesilain mukaisista käsiteltävistä riita-asioista vaaditaan aina kirjallinen ilmoitus.

Kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen valvontatapana on säännöllisesti tehtävät määräaikaistarkastukset em. kohteisiin. Tietyistä toiminnoista, joihin ei tarvita ympäristölupaa, on tehtävä ilmoitus kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle ympäristönsuojelun tietojärjestelmään rekisteröintiä varten (YSL 116 §). Tällaisia toimintoja ovat polttoaineteholtaan alle 50 MW:n energiantuotantolaitokset, nestemäisten polttoainelajien jakeluasemat, asfalttiasemat, kemialliset pesulat ja orgaanisia liuottimia käyttävät toiminnot sekä kiinteät betoniasemat ja betonituotetehtaat. Ympäristönsuojelulain 115 a §:n mukaisia ilmoituksenvaraisia toimintoja ovat muun muassa eläinsuojat, sahhat, varikot, elintarviketeollisuus ja vähäiset ampumaradat. Valtion ympäristöviranomaiselta (ELY-keskukselta) on siirretty kuntien valvottavaksi lukuisia toimintoja, kuten autopurkamot ja viime vuosina myös eläinsuojia ja viimeksi sahailaitokset vuoden 2020 alusta.

4.2 Valvontakohteiden riskinarviointi

Ympäristöluvanvaraisissa, ilmoituksenvaraisissa, rekisteröidyissä ja muiden valvonnan piiriin kuuluviin toimintoihin liittyvien ympäristöriskien tunnistamisessa on otettava huomioon toiminnan sijaintiin liittyvät tekijät, kuten pohjavesialueet ja niillä mahdollisesti sijaitsevat vedenottamot, pintavedet ja niiden erityispiirteet ja häiriintyvät kohteet. Huomattava osa luvanvaraisista ja rekisteröitävistä toiminnoista sijaitsee taajaan asutulla alueella, jossa on useita häiriintyviä kohteita. Lisäksi riskien tunnistamisessa tulee huomioida ympäristön muut erityispiirteet, kuten arvokkaat luontokohteet.

Ympäristönsuojelulain 168 §:n mukaisesti määräaikaistarkastusten tarkastuskohteet ja -tiheydet tulee perustua riskinarviointiin. Valvontakohteiden valvontaluokka voidaan määrittää riskinarvioinnin ja otannan yhdistelmänä tai tarkastettavat kohteet voidaan valikoida otannalla. Valvontasuunnitelman riskinarviointi on suoritettu toimialakohtaisesti perustuen riskipisteytykseen, jossa tarkastukset suoritetaan toimialakohtaisesti 1 - 10 vuoden välein. Tarkentava riskipisteytys tehdään viimeistään silloin, kun YLVA:n riskiluokitus on kuntien viranomaisten saatavilla.

Tarkastustiheyttä ja valvontaluokkaa harkittaessa otetaan huomioon laitoksen tai toiminnan toimialakohtainen riskinarviointi ja lisäksi kunkin laitoksen sijaintipaikan em. riskit, toimintaan liittyvät riskit (mm. toiminnan luonne ja laajuus, tilat ja laitteet, tuotantoon ja valmistukseen ja tuotteeseen liittyvät riskit, kuljetukset ja varastointi) sekä valvontahistoria (tarkkailu, lupaehtojen noudattaminen, aiemmin havaitut puutteet). Lisäksi voidaan huomioida ympäristöasioiden hallintajärjestelmät sekä muiden viranomaisten suorittama valvonta. Laitoskohtaisen arvioinnin perusteella voidaan kunkin laitoksen tarkastustiheyttä muuttaa siten, että se voi poiketa toimialakohtaisesta luokituksesta.

Toimialakohtaisessa riskinarvioinnissa tunnistetaan toiminnoista aiheutuvat ympäristöriskit. Arvioinnissa käytettävät riskit ovat:

- ilmapäästöjen (ml. pöly ja haju) määrä ja laatu
- melupäästöt ja värinä
- viemäriin johdettavien jätevesien määrä ja laatu
- vesistöön ja maastoon johdettavien jätevesien määrä ja laatu
- muodostuvien jätteiden määrä ja laatu
- päästöt maaperään ja pohjaveteen
- roskaantuminen ja epäsiisteys
- vaarallisten aineiden määrä
- onnettomuuksien ja häiriöpäästöjen riski.

Riskipisteytyksen perusteella toimialat sijoittuvat riskiluokkiin, joita on neljä.

Asteikko riskeille on 0 - 3:

0 = ei riskiä, toiminnalla ei ole merkittäviä ympäristövaikutuksia

1 = vähäinen, lyhytaikainen viihtyvyshaitta, ei ympäristön pilaantumisen vaaraa

2 = kohtalainen, aiheuttaa viihtyvyshaittaa tai ympäristön pilaantumisen vaaraa

3 = merkittävä, aiheuttaa vaaraa terveydelle, merkittävää ympäristön pilaantumisen vaaraa

Toimialakohtaiset riskipisteet ovat seuraavat:

Toimiala	Riskipisteet ¹
Ammattimainen jätteiden käsittely	14
Ammattimainen jätevesien ja	9

jätevesilietteiden käsittely	
Ampumaradat	10
Asfalttiasemat	11
Autopurkamot	14
Betoniasemat	14
Biopolttoaineen varastointi- ja haketus-toiminta	9
Eläinsuojat	8
Energiantuotantolaitokset	9
Kalankasvatus- ja jalostus	8
Kemialliset pesulat	6
Kivenlouhimot, -murskaamot ja asfaltti-jätteen murskaus	10
Liikenne (lentoliikenne, moottoriratatoiminta, telakat/laivauspaikat)	7
Liikenne (telakat/laivauspaikat)	9
Metallien pintakäsittely, haihtuvia orgaanisia yhdisteitä käyttävä toiminta	9
Metalliteollisuuslaitokset	8
Polttonesteiden jakeluasemat, kemikaalien tai polttonesteiden varastointi	10
Puun lämpökäsittely	10
Sahat	10
Suihkupuhallus	14

¹⁾ Riskipisteet voivat olla 0 – 27

Toimialakohtaisen riskipisteytyksen perusteella laitokset sijoittuvat neljään valvontaluokkaan, jonka perusteella määräytyy tarkastustiheys laitospäätösten arviointi mukaan lukien. Toimialakohtaiset riskipisteet ovat seuraavat:

Riskipisteet	Valvontaluokka	Tarkastustiheys
20 - 27	I	vuosittain
14 - 19	II	kerran kahdessa vuodessa
9 - 13	III	kerran neljässä vuodessa
0 - 8	IV	kerran 5–10 vuodessa

5. Valvonnan toteuttaminen

Ympäristönsuojelulaissa tarkoitettulla valvonta- ja lupaviranomaisella tai sen määräämällä viranhaltijalla on oikeus valvontaa varten muun muassa saada tarpeellisia tietoja toiminnanharjoittajalta, kulkea toisen alueella, tehdä tarkastuksia, suorittaa mittauksia ja ottaa näytteitä, päästä paikkaan, jossa toimintaa harjoitetaan sekä tarkkailla toiminnan ympäristövaikutuksia (YSL 172 §). Valvontatyö koostuu pääsääntöisesti tarkastusten suorittamisesta, raporttien tarkastamisesta, selvitysten ja suunnitelmien hyväksymisestä, projektiluonteisesta valvonnasta sekä valituksiin ja akuutteihin tilanteisiin reagoimisesta.

5.1 Valvonnan tavoiteajat

Akuutteihin ongelmiin ja valituksiin pyritään reagoimaan mahdollisimman nopeasti. Lisäksi lainsäädäntö asettaa valvonta-asioiden käsittelylle tiettyjä tavoiteaikoja.

Tehtävä	Tavoiteaika	Peruste
YSL 10 a -luvun mukaisen ilmoituksen käsittely	120 vrk ilmoituksen vastaanottamisesta	YSL 115 a §
Toiminnan rekisteröinti-ilmoituksen käsittely (YSL 11 luku)	90 vrk ilmoituksen vastaanottamisesta	YSL 116 §
Kertaluonteista toimintaa koskevan ilmoituksen käsittely (YSL 12 luku)	30 vrk ilmoituksen vastaanottamisesta	YSL 118 § ja YSL 119 §
Ympäristöluvan muuttamisen tarpeen arvioiminen	1 vuoden kuluessa luvan tarkastamista koskevan määräajan päättymisestä	YSL:n muutoksen 10.4.2015/ 423 voimaantulosäännös
Vuosi-ilmoituksen käsittely	90 vrk	Ympäristövalvonnan ohje, liite 2
Päästöraja-arvon ylitykseen puuttuminen	14 vrk	Ympäristövalvonnan ohje, liite 2
Häiriöilmoituksen käsittely	ilmoituspäivä + 3 työpäivää	Ympäristövalvonnan ohje, liite 2
Yleisöilmoituksen käsittely	30 vrk	Ympäristövalvonnan ohje, liite 2

Vuosi- ilmoitukset tulee käsitellä edellä esitettyssä määräajassa (90 vrk) riippumatta siitä, joudutaanko ilmoitus palauttamaan toiminnanharjoittajalle täydentämistä tai korjaamista varten.

Päästöraja-arvon ylitykseen puuttumisessa valvontaviranomaisen tulee edellä mainitussa määräajassa (14 vrk) tehdä arvio ylityksen merkittävyydestä ja tarvittaessa pyytää selvitys toiminnanharjoittajalta ylityksen syistä ja siitä kuinka laitos palaa normaaliin tilaan.

Häiriöilmoituksen johdosta valvontaviranomaisen on edellä mainitussa määräajassa (ilmoituspäivä + 3 työpäivää) tehtävä arvio häiriön merkittävyydestä ja pyydettyä selvitys toiminnanharjoittajalta. Jos häiriöön liittyy raja-arvon ylitys tai muu luparikkomus, noudatetaan jatkotoimissa päästöraja-arvon puuttumisen määräaika.

Yleisöilmoituksen käsittelyssä valvontaviranomaisen on edellä mainitussa määräajassa (30 vrk) tehtävä arvio ilmoitusta koskevan asian merkittävyydestä, ryhdyttävä tarvittaessa tapauksesta riippuen joko päästöraja-arvon ylittymisen tai häiriöilmoituksen edellyttämiin menettelyihin. Lisäksi ilmoituksen tekijälle - jos tekijä on tiedossa - on ilmoitettava suoritetuista toimista.

5.2 Luvan- ja ilmoituksenvaraiset sekä rekisteröitävät laitokset

Valvontakohteen määrittelyyn ei vaikuta, onko toiminnalla ympäristönsuojelulain tai –

asetuksen perusteella ympäristölupa, rekisteröinti, ilmoituksella hyväksytty tai puuttuuko viranomaisen antama lupa kokonaan.

Vuonna 2020 Savonlinnan kaupungin ympäristönsuojeluviranomaisen toimivaltaan kuuluvia ympäristöluvitettuja toimintoja on 110, rekisteröityjä toimintoja 33 ja ilmoitussenvaraista toimintoja 2. Lisäksi vuodessa tulee noin 10 uutta toiminnanharjoittajaa, joiden toiminta on tarkastettava ensimmäisen kerran luvitus- / rekisteröinti- / ilmoitusvaiheessa. Toisaalta toiminnan lopettamisen tai lainsäädännön muutosten kautta poistuu vuodessa suunnilleen saman verran toimintoja kuin tulee uusia.

Etelä-Savon ELY-keskuksen ensisijaisesti valvottavia toimintoja Savonlinnassa on 25, jotka ovat nykyisen Itä-Suomen aluehallintoviraston ja sen edeltäjän Itä-Suomen ympäristölupaviraston luvittamia sekä aiemmin myös lupaviranomaisen roolissa toimineen Etelä-Savon ympäristökeskuksen luvittamia tai Savonlinnan kaupungin ympäristölupaviranomaisen luvittamia (toiminnot ovat asetuksen muutosten myötä siirtyneet ELY:n valvottaviksi). Kohteissa on mukana myös jälkitarkkailussa olevat kaatopaikat.

Ympäristölupapäätöksissä on annettu tarpeelliset määräykset ympäristön pilaantumisen ehkäisemiseksi. Määräykset voivat liittyä esim. laitoksen toimintaan, tarkkailuun tai raportointiin. Säännöllisellä ja riittävän tiheästi suoritettulla valvonnalla (suunnitelmallisella tarkastuksella) varmistetaan, että luvan antamisen edellytykset ovat voimassa ja että laitos toimii lupamääräysten mukaisesti. Tarkastuksia suoritetaan lisäksi laitoksen luvanhakemisvaiheessa tai silloin kun on tapahtunut poikkeuksellisia tilanteita, joista voi aiheutua välitöntä tai ilmeistä ympäristön pilaantumisen vaaraa. Valvontaan kuuluu myös seurata lupamääräyksissä annettujen mittausvelvoitteiden, suunnitelmien laadinnan, raportoinnin yms. selvitysten toteuttamista. Lisäksi tarkastuksia tehdään erilaisten yhteydenottojen ja valitusten perusteella. Tarkastuksesta tehdään muistio, joka toimitetaan toiminnanharjoittajalle.

Kunnan ympäristölupavelvollisten laitosten tarkastukset jakautuvat kahteen luokkaan:

- suunnitelmalliset tarkastukset ovat tarkastuksia, jotka liittyvät valvontasuunnitelman mukaan tehtävään säännölliseen valvontaan ja joissa käydään koko toiminta läpi
- muut ympäristölupatarkastukset ovat tarkastuksia, jotka liittyvät toiminnan hakemusvaiheeseen, yksittäisten lupamääräysten täyttämiseen, poikkeuksellisiin tilanteisiin tai valituksiin tms.

Valvontaohjelman mukaan kaikki luvanvaraiset ja rekisteröidyt toiminnot tarkastetaan yhden, kahden, neljän tai 5 - 10 vuoden välein / vähintään kerran toiminta-aikana. Valvontaohjelma hyväksytetään rakennus- ja ympäristölautakunnassa vuosittain.

Valvontaohjelman toteutus on aloitettu vuoden 2015 lopulla, jolloin tarkastettiin osa yli 10 vuotta sitten luvitetuista kohteista (mm. eläinsuojat) ja osa valvontaluokkiin I ja II kuuluvista kohteista. Vuosina 2016 – 2020 lisäksi jatkettiin edellä mainittujen kohteiden sekä valvontaluokkiin III ja IV kuuluvien kohteiden läpikäyntiä, vanhimmasta

lupapäätöksestä alkaen.

Kaupungin valvottavien ympäristöluvan varaisten laitosten ja suunnitelmallisen tarkastuksen tarkastustiheydet ja valvontaluokat vuosina 2022 – 2025 ovat seuraavat:

<u>Valvontaluokka I</u> Kerran vuodessa tarkastettavat toiminnot: - ei toimialakohtaisessa luokituksessa, mutta laitospohjaisesti voi olla
<u>Valvontaluokka II</u> Kerran kahdessa vuodessa tarkastettavat toiminnot: - ammattimainen jätteiden käsittely - autopurkamot - kiinteät betoniasemat ja betonituotetehtaat - pysyvä, ulkona sijaitseva laitosmainen suihkupuuhalluspaikka
<u>Valvontaluokka III</u> Kerran neljässä vuodessa tarkastettavat toiminnot: - ammattimainen jätevesien ja jätevesilietteiden käsittely - ampumaradat - biopolttoaineiden varastointi ja haku - energiantuotantolaitokset - kivenlouhimot, -murskaamot ja kiinteät asfalttiasemat - orgaanisia liuottimia käyttävä toiminta - polttonesteiden jakeluasemat - puun lämpökäsittelytoiminta - puuperäisten polttoaineiden käsittelytoiminta - sahalaitekset
<u>Valvontaluokka IV</u> Kerran 5 - 10 vuodessa tai lupakaudessa: - eläinsuojat - kalaa tai kalastustuotteita käsittelevä tai jalostava laitos - kemialliset pesulat laivojen, veneiden ja muun vesikaluston kunnossapito, huolto ja talvisäilytys (ei suihkupuuhallustoiminta) - liikenne (moottoriradat) - metalliteollisuuslaitokset

Mikäli laitos sijaitsee pohjavesialueella tai toimintaan on arvioitu liittyvän riski (lupaehdojen rikkomuksia, toimintahäiriöitä, valituksia tai ympäristöhaittoja on tullut), valvontaluokkaa voidaan tarvittaessa muuttaa viranhaltijan tekemän harkinnan perusteella siten, että valvontaluokka on yhtä tai kahta pienempi kuin muilla vastaavilla laitoksilla. Tällaisia kohteita on yhteensä 8 kpl (tilanne 18.11.2020).

Mikäli valvontasuunnitelmakauden 2021 – 2025 aikana myönnetään uudelle, ei luokitellulle toiminnalle ympäristölupa tai se on rekisteröintitoiminnan tai ilmoituksenvaaraista toimintaa, valvontaluokka määritellään yleisesti käytössä olevien linjausten mukaisesti.

Mikäli toiminta ei kuulu mihinkään yllämainitusta kohderyhmistä (esimerkiksi naapurussuhdelain nojalla luvan saaneet kohteet) määritellään tarkastustiheydeksi kerran neljässä vuodessa. Tarkastustiheyttä voidaan muuttaa tarvittaessa.

Uusien kohteiden ensimmäinen suunnitelmallinen tarkastus tehdään ennen toiminnan aloittamista, jotta voidaan varmistaa luvan antamien toimintaedellytysten toteutuminen.

Savonlinnan kaupungin ympäristönsuojeluviranomaisen toimivaltaan kuuluvien luvan- ja ilmoitustenvaaraisten sekä rekisteröityjen toimintojen osalta noudatetaan laitostarkastusta valvontaohjelmaa. Laitoskohtaisessa valvontaohjelmassa jokaiselle laitokselle on määritelty tarkastustiheys.

Ympäristönsuojelupalvelut ylläpitää laitostarkastuksen lisäksi erillistä tarkempaa valvontataulukkoa, joissa ovat valvontakohteiden suunnitelmalliset tarkastusajankohdat ja mahdolliset tarkastuksissa havaitut puutteet ja tarpeelliset uusintatarkastukset (laitosten tai toimintojen lupamääräysten valvonta esitetään näissä taulukoissa).

Lupamääräysten valvonta ei ole vain suunnitelmallista määräajoin toteutettavaa valvontaa, vaan siihen kuuluu luvassa annettujen yksittäisten määräaikojen, raporttien ja tutkimustulosten valvonta. Taksan mukaisesti näistä voidaan periä maksu.

Toiminnanharjoittajat raportoivat ympäristönsuojelun valvonnan sähköiseen asiointijärjestelmään (YLVA) sekä sähköpostitse tai postitse, koska osa toiminnanharjoittajista kokee, että ko. järjestelmä on hankala käyttää.

Osa myönnettyistä ympäristöluvista on määräaikaista ja osa toistaiseksi voimassa olevia. Osa luvista ei vaadi säännöllisiä tarkastuskäyntejä. Näitä ovat mm. jätteen hyödyntäminen maarakentamisessa ja kertaluonteiset maanlajitusalueet.

Mikäli tarkastuskäynnin yhteydessä laitoksen toiminnassa havaitaan laiminlyönti tai puute, ympäristötarkastaja asettaa määräajan korjaaville toimenpiteille ja tekee uusintatarkastuksen toimenpiteelle asetetun määräajan umpeuduttua. Tarkastuksista laaditaan tarkastuskertomus, josta käyvät ilmi muun muassa tarkastusaika, -paikka ja tarkastukseen osallistuneet henkilöt, toiminnanharjoittajan esittämät näkökannat sekä sovitut toimet ympäristönsuojelun edistämiseksi. Uusintatarkastukset harkitaan tapauskohtaisesti. Myös näistä voidaan periä taksan mukainen maksu.

Mikäli laiminlyöntiä ei korjata kehoituksista huolimatta, asia voidaan viedä ympäristönsuojeluviranomaisena toimivan rakennus- ja ympäristölautakunnan ratkaistavaksi. Ympäristönsuojeluviranomainen voi tehosta määräystä uhkasakolla, keskeyttämis- tai teettämishallalla. Jos lupamääräyksiä on valvontaviranomaisen kirjallisesta

huomautuksesta toistuvasti rikottu siten, että toiminnasta aiheutuu ympäristön pilaantumisen vaaraa, lupa voidaan peruuttaa (YSL 93 §). Ennen määräysten ja mahdollisen uhkasakon / teettämisuhan määräämistä toiminnanharjoittajalle on varattava mahdollisuus tulla kuulluksi.

5.3 Jätelain valvonta

Kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle kuuluu jätelain (646/2011) nojalla annettujen säännösten ja määräysten noudattamisen valvonta. Yleinen valvontavastuu on yhteinen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen kanssa.

5.3.1 Rekisteröitävä jätteen keräystoiminta

Jätelain 100 §:n mukaan jätteen ammattimaista keräystoimintaa harjoittavan on tehtävä ilmoitus kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle toiminnan merkitsemiseksi jätehuoltorekisteriin. Ilmoitus jätteen keräystoiminnasta jätehuoltorekisteriin on valvonnan väline. Sen avulla kunnan ympäristönsuojeluviranomainen saa tiedon valvottavasta toiminnasta. Asianmukaisen jätehuollon varmistamiseksi keräystoiminta tulisi tarkastaa säännöllisesti. Savonlinnassa on jätelain nojalla rekisteröityjä kohteita yksi.

5.3.2 Jätelain 124 §:n mukaiset tarkastukset

Jätelain 124 § velvoittaa valvontaviranomaiset tarkastamaan määräajoin laitokset ja yritykset, joissa:

- 1) harjoitetaan jätteen laitos- tai ammattimaista käsittelyä;
- 2) syntyy vaarallista jätettä;
- 3) harjoitetaan jätteen ammattimaista kuljettamista tai keräystä;
- 4) toimitaan jätteen välittäjänä;
- 5) toteutetaan jätteen kansainvälisiä siirtoja¹⁾

¹⁾ Laki jätelain 117 a ja 124 §:n muuttamisesta (17.12.2015/1518). Voimaantulo 1.1.2016.

Jätelain mukaan kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen valvontavastuulla näistä tehtävistä on jätteen ammattimaisen keräyksen valvonta sekä jätteen laitos- tai ammattimainen käsittely niiltä osin kuin ne kuuluvat kunnan ympäristönsuojelulain mukaisiin valvottaviin kohteisiin. Jätelain mukaan vastuu jätteiden kuljetus- ja välitystoiminnan valvonnasta kuuluu ensisijaisesti ELY-keskukselle. Vaarallista jätettä synnyttävien laitosten tai yritysten osalta valvontavastuu on jakamaton, joten valvontavastuusta on sovittava ELY-keskuksen kanssa.

Jätteen kansainvälisiä siirtoja koskeva säännöllisen valvonnan velvoite on tullut voimaan 1.1.2016. Kunnan valvontaviranomaisen vastuulla on laatia riskinarviointiin perustuvat tarkastussuunnitelmat sellaisten kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen valvottavien kohteiden kuuluvien laitosten ja yritysten tarkastuksista, joiden toimintaan liittyy tai voidaan perustellusti olettaa liittyvän jätteen kansainvälisiä siirtoja. Jätelain 124 §:n 2 momentissa tarkoitettuja tarkastuksia ja muuta valvontaa koskevat suunnitelmat on laadittava viimeistään 1.1.2017.

5.3.3 Jätelain yleinen valvonta

Kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle kuuluva jätelain yleinen valvonta kohdistuu muun muassa jätehuoltoon liittymisen valvontaan, jätehuoltomääräysten valvontaan ja roskaantumisasioihin. Ympäristönsuojeluviranomainen osallistuu rakennusvalvontaviranomaisen järjestämiin ympäristökatselmuksiin (rakennetun kiinteistön epäsiisteys ja roskaantuminen). Savonlinnassa on kaksi lumenkaatopaikkaa, joita koskevat hakemukset on käsitelty viranhaltijapäätöksellä. Lumenkaatopaikkojen valvonta tehdään ympäristönsuojelu- ja jätelain perusteella, koska lumi ei ole jätettä, vaan roskat, jotka tulevat lumen mukana.

Jätelain perusteella kunnan ympäristönsuojeluviranomainen voi antaa ei-luvanvaraista toimintaa koskevan yksittäisen määräyksen (JL 125 §) roskaantumisen ehkäisemiseksi tai jätehuollon asianmukaisuuden varmistamiseksi. Mikäli yksittäinen määräys annetaan, on viranomaisen myös valvottava sitä. Kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen valvoo osaltaan myös jätehuoltomääräyksiä.

5.4 Muu lainsäädännön mukainen valvonta

Kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen toimivaltaan kuuluvat myös vesilain, vesihuoltolain, maasto- ja vesiliikennelain sekä merenkulun ympäristönsuojelulain, ympäristönsuojelulain ja ulkoilulain mukaisten ilmoitusten valvontatoimet.

5.4.1 Vesilain ja vesihuoltolain valvonta

Kunnan ympäristönsuojeluviranomainen valvoo vesilain (587/2011) ja sen nojalla annettujen päätösten ja määräysten noudattamista. Tämä valvontatehtävä on rinnakkainen ELY-keskuksen kanssa lukuun ottamatta mm. ojitusasioita, jotka kuuluvat kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle.

Kunnan ympäristönsuojeluviranomainen toimii vesihuoltolain (119/2001) mukaisena valvontaviranomaisena ja sille kuuluu vesihuollon valvontatehtäviä vesilaitosten toiminta-alueella, kuten arviointi kiinteistön liittämistä vesihuoltolaitoksen verkostoon ja liittämisvelvollisuudesta vapauttaminen.

5.4.2 Maastoliikenne- ja vesiliikennelain valvonta

Maastoliikennelain (1710/1995) ja sen nojalla annettujen säännösten ja määräysten valvonta kuuluu kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle. Ympäristönsuojeluviranomainen voi myöntää luvan järjestää toistuvasti kilpailuja tai harjoituksia moottorikäyttöisillä ajoneuvoilla samassa maastossa ja hyväksyä moottorikelkkailureittien reittisuunnitelmat. Maastolla tarkoitetaan maa-aluetta ja jääpeitteistä vesialuetta, joka ei ole tie ja jota ei ole tarkoitettu moottoriajoneuvo-, kisko- tai ilmaliikenteeseen.

Vesiliikennelain (782/2019) § 106 mukaan moottorikäyttöisellä vesikulkuneuvolla suoritettavien kilpailujen tai harjoitusten toistuvaan tai pysyvään järjestämiseen samalla

vesialueella on haettava kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen lupa. Näiden luvanvaraisten toimintojen valvonta kuuluu kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle.

5.4.3 Merenkulun ympäristönsuojelun valvonta

Merenkulun ympäristönsuojelulain 29.12.2009/1672 luvun 9 § 1 mukaan pääosin huviveneliikennettä palvelevan sataman (*huvivenesatama*) pitäjän velvollisuus ottaa vastaan jätteitä aluksista koskee satamaa, jossa on vähintään 50 venepaikkaa tai jonka yhteydessä on vähintään viidenkymmenen huviveneen talvitelakointipaikka ja jossa peritään maksua tai muuta korvausta venepaikasta. Merenkulun ympäristönsuojelulain 29.12.2009/1672 luvun 9 § 4 mukaan huvivenesataman jätehuoltosuunnitelma on kuitenkin esitettävä hyväksyttäväksi sen kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle, jonka alueella huvivenesatama sijaitsee. Kunnan ympäristönsuojeluviranomainen tarkistaa suunnitelman ja merkitsee hyväksytyn suunnitelman ympäristönsuojelun tietojärjestelmään. Hyväksynnästä ja tietojärjestelmään merkitsemisestä lähetetään tieto sataman pitäjälle.

Huvivenesatamia on Savonlinnassa kahdeksan, joista osa on alle 50 paikkaisia. Etelä-Savon ELY-keskus valvoo kolmea satamaa (kala-, matkustaja- ja syväsatama).

5.4.4 Ympäristönsuojelulain mukaisten ilmoitusten valvonta

Erityisen häiritsevää melua tai tärinää aiheuttavasta tilapäisestä toiminnasta tai tapahtumasta on tehtävä ympäristönsuojelulain 118 § mukainen ilmoitus kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle. Ilmoitukset koskevat pääasiassa tilapäistä murskausta, louhintaa, rakentamista tai erilaisia ulkoilmatapahtumia. Ilmoitusten johdosta tehdään tarvittaessa tarkastuskäynti kohteeseen. Tarkastukset keskitetään toimintoihin, joiden päästöistä arvioidaan aiheutuvan haittaa. Meluilmoituksissa on usein kyse lyhytaikaisista toimenpiteistä, jolloin valvontaviranomaisen mahdollisuudet puuttua tilanteeseen ovat rajallisia. Käytännössä pystytään lähinnä käyttämään kehotuksia tai erityisen merkittävän haitan ollessa kyseessä välittömiä hallintopakon keinoja (välitön määräys tai välitön keskeyttäminen). Etenkin virka-ajan ulkopuolella myös poliisilla on mahdollisuus puuttua toimintaan.

Koeluonteisesta lyhytaikaisesta toiminnasta, jonka tarkoituksena on kokeilla uutta tekniikkaa, raaka- tai polttoainetta, valmistus- tai polttomenetelmää tai puhdistuslaitetta taikka käsitellä jätettä laitosmaisesti vaikutusten, käyttökelpoisuuden tai muun seikan selvittämiseksi, on tehtävä ilmoitus kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle (YSL 119 §). Koeluonteinen toiminta tarkastetaan ilmoitusta käsiteltäessä sekä toiminnan aikana. Koeluonteisten toimintojen valvonnassa noudatetaan luvanvaraisen toiminnan valvonnasta annettuja ohjeita. Koetoiminnan tarkastustarpeen määrittämisessä otetaan huomioon koetoiminnan ajallinen kesto sekä koetoimintaan liittyvät ympäristöriskit. Toiminta pyritään tarkastamaan koetoiminnan aikana ainakin kerran.

Savonlinnan kaupungin ympäristönsuojelupalvelut otti keväällä 2020 käyttöön YSL 169 §:n mukaisen ympäristöhaittailmoituksiin tarkoitetun lomakkeen käytön ei välittömiä torjuntatoimenpiteitä vaativille asioille. Lomakkeella voidaan ilmoittaa seuraavista ympäristöhaitoista: jätteet / roskaaminen, jätevedet, savu / pöly, melu,

naapuruussuhde, laiton toiminta, vesistö- / pohjavesihavainto, eläin- / kasvihavainto tai muu asia. Ilmoituksia tuli 28.8. – 2.10.2020 välisenä aikana yhteensä vain 3 kpl, joten suurin osa ilmoituksista tehdään edelleen puhelimitse ja sähköpostitse (30 - 40 kpl vuosittain).

5.4.5 Ulkoilulain mukaisten ilmoitusten valvonta

Lain ulkoilulain muuttamisesta (1343/1994) § 18 mukaan leirintäalueeksi katsotaan tässä laissa aluetta, jolla majoitutaan tilapäisesti ja yleensä vapaa-aikana leirintämökkiin, telttaan, matkailuperävaunuun tai matkailuajoneuvoon ja jolla on yhteensä vähintään 25 leirintämökkiä taikka teltalle, matkailuperävaunulle tai matkailuajoneuville varattua paikkaa. Alue, jolla on vähintään 10 leirintämökkiä, on kuitenkin aina leirintäalue. Tämän lain säännökset leirintäalueista koskevat muutakin vastaavanlaiseen majoittumiseen tarkoitettua aluetta, jolla olevissa, enintään yhdelle ruokakunnalle tai pienryhmälle tarkoitetuissa rakennuksissa yhteensä on yli 40 vuodepaikkaa.

Kohteita kartoitettiin vuonna 2020 ja sen perusteella tehtiin kolme leirintäaluepäästöä. Yhteensä leirintäalueita Savonlinnassa 12. Valvontaluokka vaihtelee II-luokasta IV-luokkaan. Kohteet tarkastetaan säännöllisesti ko. luokituksen perusteella.

5.4.6 Muut valvontakohteet

Muut ympäristönsuojelu- ja jätelain mukaisia valvontakohteita ovat hajajätevesiasetuksen toimeenpano, ympäristönsuojelumääräyksistä poikkeamisen valvonta, jätehuoltomääräyksistä poikkeamisen valvonta ja niiden eläinsuojien valvonta, jotka eivät ole lupavelvollisia.

Valtioneuvoston asetuksen eräiden maa- ja puutarhataloudesta peräisin olevien päästöjen rajoittamisesta eli ns. nitraattiasetuksen (1250/2014) noudattamisen valvontaan kuuluvat mm. eläinsuojien lantaloiden asianmukaisuus ja lannanlevitysaikojen noudattaminen. Asetusta valvotaan lähinnä muiden tarkastusten yhteydessä sekä valitusten tai ilmoitusten perusteella tehtävin tarkastuksin. Ympäristönsuojelupalvelut käsittelee nitraattiasetuksen mukaiset lannan ja orgaanisten lannoitevalmisteiden aumavarastoinnista ja poikkeustilanteissa tehtävästä lannanlevityksestä annetut ilmoitukset. Ilmoituksia tulee vuodessa 10 – 15 kappaletta. Vuosittaiset ilmoitukset raportoidaan ELY-keskukselle.

Kemikaalilain (599/2013) 11 §:n mukaan ELY-keskus ja kunnan ympäristönsuojeluviranomainen valvovat kemikaalilain toteutumista ympäristönsuojelulain mukaisessa ympäristön pilaantumisen vaaraa aiheuttavien toimintojen valvonnassa siltä osin, kun valvonta koskee toiminnanharjoittajan velvoitetta huolehtia ympäristöhaittojen ehkäisemisestä ja torjumisesta kemikaalin käytössä ja varastoinnissa. ELY-keskus ja kunnan ympäristönsuojeluviranomainen valvovat kemikaalien käyttöolosuhteita

kemikaaleja käsittelevissä laitoksissa kemikaaleista aiheutuvien ympäristöhaittojen ehkäisemiseksi kemikaalilain sekä REACH-, biosidi- ja POP-asetusten nojalla. ELY-keskuksen ja kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen toimivalta määräytyy ympäristönsuojelulain mukaisesti.

Valvonnan lisäksi kunnan on huolehdittava alueellaan paikallisten olojen edellyttämästä ympäristön tilan seurannasta, laki YSL:n muuttamisesta 25 § (13/2011). Ympäristönsuojelulain mukaan kunnan on mahdollisuuksien mukaan turvattava hyvä ilmanlaatu alueellaan. Valtioneuvoston asetuksen (79/2017) mukaista ilmanlaadun seurantaa toteutetaan Etelä-Savossa kolmen kaupungin, Mikkelin, Savonlinnan ja Pieksämäen sekä suurimpien energiantuotantolaitosten yhteistyönä siirrettävällä mittausasemalla. Savonlinnassa ilmanlaatua on seurattu vuosina 2006 – 2007, 2011 – 2012, 2016 – 2017.

Vuonna 2017 typpidioksidin pitoisuudet eivät ylittäneet ohje- eikä raja-arvoja mittausjakson aikana. Hengitettävän pölyn ohjearvo ylittyi Savonlinnassa vuonna 2017 sekä maaliskuussa että huhtikuussa. Ilmanlaatuindeksin avulla kuvattuna kaupunkialueen ilmanlaatu oli pääosin vuotta hyvä. Savonlinnan keskustan ilmanlaatuun vaikuttavista päästöistä on edelleen selvästi merkittävin liikenne. Ilmanlaadunmittaus tulee seuraavan kerran Savonlinnaan vuosina 2022 – 2023.

5.5 Tarkastus ja toimenpiteet onnettomuus-, haitta- ja rikkomustilanteissa

Ympäristönsuojelulain (527/2014) 169 §:n mukaan, jos onnettomuuden, haitasta tehdyn ilmoituksen, luvan noudattamatta jättämisen tai muun seikan vuoksi on aiheutta olettava, että toiminnasta aiheutuu terveyshaittaa tai merkittävää muuta ympäristönsuojelulain (527/2014) 5 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettua seurausta tai sen vaaraa, valvontaviranomaisen on tarkastettava toiminta tai selvítettävä asia muulla asianmukaisella tavalla. Jos samanaikaisesti on vireillä toimintaa koskeva lupa-asia, on tarkastus tai selvitys tehtävä mahdollisuuksien mukaan ennen lupa-asian ratkaisemista.

Poikkeuksellisia tilanteita voi tapahtua myös muussa kuin luvanvaraisessa, ilmoituksenvaraisessa tai rekisteröitävässä toiminnassa. Poikkeuksellisten tapahtumaketjujen seurauksena sattuvia ympäristöonnettomuuksia esiintyy eniten teollisuudessa sekä kuormausten ja kuljetusten yhteydessä. Onnettomuudesta, tuotantohäiriöstä tai rakennelman tai laitteen purkamisen poikkeuksellisesta tilanteesta, josta aiheutuu tai uhkaa aiheutua päästöjä tai syntyy jätettä siten, että siitä voi aiheutua ympäristön pilaantumisen vaaraa tai aiheutuu erityisiä toimia jätehuollossa, on ilmoitettava kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle (YSL 120 §). Poikkeuksellinen tilanne vaatii usein tarkastuksen tekemistä tilanteen selvittämiseksi jo ennen kuin ilmoituksen johdosta voidaan tehdä päätöstä.

Lainsäädäntö sisältää säännöksiä tilanteisiin, joissa valvontaviranomaisen on ryhdyttävä välittömiin valvontatoimiin ja näissä tilanteissa voidaan antaa määräyksiä tai keskeyttää toiminta välittömästi. Savonlinnan kaupungin rakennus- ja ympäristölautakunta on delegoinut viimeksi 6.3.2019 § 60 t ympäristönsuojelulain (YSL 527/2014)

27 §:n perusteella ympäristöpäällikölle oikeuden kunnan ympäristölupaviranomaisen myöntämien ympäristölupien lupamääräyksistä poikkeamisasioiden käsittelyn vähäisissä tai kiireellisissä tapauksissa. Lisäksi ympäristönsuojelupäällikölle on annettu oikeus käyttää YSL 176 §:n määräystä vesistön merkittävän pilaantumisen ja luontovahingon korjaamiseksi. Kunnan ympäristönsuojeluviranomainen voi keskeyttää toiminnan YSL:n 182 §:n perusteella. Näissä tapauksissa kieltä tai keskeyttämistoimenpide on kuitenkin saatettava mahdollisimman pian lautakunnan käsiteltäväksi. Ympäristönsuojelupäällikölle on myös määrätty YSL 172 §:n tarkoittama tiedonsaanti- ja tarkastusoikeus.

Erilaisten poikkeustilanteiden arvioinnissa ja jälkihoidossa voi olla mukana useita eri viranomaisia. Välittömät valvontakeinot ovat aina luonteeltaan väliaikaisia ja ne vietään viranomaisen käsiteltäväksi viivytyksettä. Valvontaviranomaisella on, havaittuaan lainvastaisen tilanteen, lakisääteinen velvollisuus tutkintapyyntöön tekemiseen. Kyse on käytännössä valvonnassa havaittujen tietojen toimittamisesta poliisiviranomaiselle sen velvollisuuksien hoitamista varten eli tavallaan asian siirtämisestä toimivaltaiselle viranomaiselle.

Savonlinnan kaupungin sisäisessä työjaossa on sovittu, että öljy- ja kemikaalivahingoissa jälkitorjunnan valvontavastuu maaperässä tapahtuvissa öljy- ja kemikaalivahingoissa on kunnallisteknisillä palveluilla ja vesistöissä tapahtuvissa vahingoissa maankäyttöpalveluilla. Ympäristönsuojelupalvelut toimii tarvittaessa asiantuntijapuna.

Kunnan ympäristönsuojeluviranomainen voi antaa yksittäisiä määräyksiä pilaantumisen ehkäisemiseksi (YSL 180 §) muille kuin luvanvaraiselle tai rekisteröitävälle toiminnalle.

5.6 Raporttien sekä suunnitelmien ja selvitysten tarkastaminen ja hyväksyminen

Toiminnanharjoittajilta saadaan raportteja, kuten vuosiyhteenvetoja, velvoitetarkkailutietoja ja häiriötilanneraportteja. Raportit tarkastetaan ja ympäristöluvassa määrätty selvitykset ja suunnitelmat sekä toiminnan lopettamista koskevat selvitykset hyväksytään. Tarpeen mukaan raporteista pyydetään lisäselvityksiä. Tarkkailumääräyksiä tai hyväksyttyä suunnitelmaa voidaan tarvittaessa muuttaa luvan tai suunnitelman voimassaolosta huolimatta.

5.7 Tarkastusten maksullisuus

Valvontaohjelmaan perustuvista luvanvaraisen ja rekisteröitävän toiminnan määräaikaistarkastuksista ja niiden muusta ohjelmaan perustuvasta säännöllisestä valvonnasta tai muusta asian käsittelystä voidaan periä maksu ympäristönsuojelulain 205 §:n perusteella kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen taksan mukaisesti. Lain ulkoolain muuttamisesta (1343/1994) perusteella tehtävät tarkastukset ovat maksuttomia.

Maksu voidaan periä myös tarkastuksista, jotka ovat tarpeen YSL:n 175 tai 176 §:ssä tarkoitetun kiellon tai määräyksen noudattamisen valvomiseksi taikka 181 §:ssä tarkoitetun toiminnan keskeyttämisen valvomiseksi.

Laadittuun valvontaohjelmaan perustuvista luvanvaraisen ja rekisteröitävän toiminnan määräaikaistarkastuksista perittävä maksu vuonna 2021 on 250 euroa. Savonlinnan kaupungin ympäristönsuojeluviranomaisen asian käsittelyn omakustannusarvo vuonna 2021 on 140 euroa tunnilta.

Mikroyritysten valvonnasta perittävien maksujen on oltava kohtuulliset ottaen huomioon toiminnan laajuus ja luonne (YSL 206 §, YSA 36 - 38 §:t). Savonlinnan ympäristönsuojeluviranomaisen taksassa tämä on otettu huomioon siten, että taksan maksutaulukon mukaista maksua voidaan alentaa enintään 50 % (taksan kohta 10.7). Mikroyrityksellä tarkoitetaan taloudellista toimintaa harjoittavaa luonnollista henkilöä tai oikeushenkilöä, jonka palveluksessa on vähemmän kuin 10 työntekijää ja jonka vuosiliikevaihto tai taseen loppusumma on enintään 2 miljoonaa euroa.

Vuosiraporttien tarkastamisesta menee taksan mukainen maksu, joka on 100 euroa.

6. Tietojärjestelmät

Ympäristönsuojeluyksikkö käyttää valvontatyökaluna Facta -asianhallintajärjestelmän ympäristöosiota, jonne kirjataan kaikki suunnitelmallisesti valvottavat kohteet ja niihin liittyvät tapahtumat. Ohjelmaan on lisäksi tallennettu ympäristövalitukset, jotka liittyvät johonkin ei säännöllisesti valvottavaan kohteeseen. Esimerkkinä tällaisista ovat monet roskaantumistapaukset. Lisäksi käytössä on ympäristöhallinnon valvonnan sähköinen asiointijärjestelmä YLVA.

Sovelletut oikeusohjeet

Jätelaki (JL 646/2011)

- 100 §, ilmoitus keräystoiminnasta jätehuoltorekisteriin
- 124 §, tarkastukset ja valvontasuunnitelmat
- 125 §, yksittäisen määräyksen antaminen
- 136 §, toiminta rikosasiasa

Laki ulkoilulain muuttamisesta (1343/1994)

- 18 §, leirintäalueet

Laki ympäristönsuojelulain muuttamisesta (13/2011)

- 25 §, ympäristön tilan seuranta

Maastoliikennelaki (1719/1995)

Merenkulun ympäristönsuojelulaki (1672/2009)

- luku 9 § 1, jätteiden vastaanottojärjestelyt satamassa
- luku 9 § 4, sataman jätehuoltosuunnitelman hyväksyminen

Valtioneuvoston asetus eräiden maa- ja puutarhataloudesta peräisin olevien päästöjen rajoittamisesta (1250/2014)

Valtioneuvoston asetus ilmanlaadusta (79/2017)

Vesihuoltolaki (119/2001)

Vesilaki (587/2011)

Vesiliikennelaki (782/2019)

- 106 §, lupa kilpailuihin, harjoituksiin ja muihin tapahtumineen

Ympäristönsuojelulaki (YSL 527/2014)

- 1 §, lain tarkoitus
- 5 §, määritelmät
- 22 §, kunnan ympäristönsuojeluviranomainen
- 23 §, yleiset valvontaviranomaiset
- 93 §, luvan peruuttaminen
- 115 a §, ilmoitusvelvollisuus ja toimivaltainen viranomainen
- 116 §, rekisteröinti-ilmoitus toiminnan rekisteröintiä varten
- 118 §, melua ja tärinää aiheuttava toiminta
- 119 §, koeluonteinen toiminta
- 120 §, poikkeuksellinen toiminta muussa kuin luvanvaraisessa, ilmoituksenvaraisessa tai rekisteröitävässä toiminnassa
- 167 §, valvonnan järjestäminen
- 168 §, säännöllinen valvonta
- 169 §, tarkastus onnettomuus-, haitta- ja rikkomustilanteissa
- 172 §, tiedonsaanti ja tarkastusoikeus
- 174 §, tarkastusmenettely
- 175 §, rikkomuksen tai laiminlyönnin oikaiseminen
- 176 §, määräys vesistön merkittävän pilaantumisen ja luontovahingon korjaamiseksi
- 180 §, määräys pilaantumisen ehkäisemiseksi
- 181 §, toiminnan keskeyttäminen
- 182 §, kunnan ympäristönsuojeluviranomaiset alaisen viranhaltijan väliaikainen määräys
- 184 §, uhkasakko, teettämisuhka ja keskeyttämisuhka
- 185 §, kuuleminen

- 187 §, virka-apu
- 188 §, toiminta rikosasiassa
- 205 §, maksut
- 206 §, mikroyritysten valvonnasta perittävä maksu
- 239 §, valvontasuunnitelmat, valvontaohjelmat, siirtymäsäännökset

Ympäristönsuojeluasetus (YSA 713/2014)

- 2 §, kunnan ympäristönsuojeluviranomaisessa käsiteltävät lupa-asiat
- 28 §, valvontasuunnitelma
- 29 §, määräaikaistarkastukset ja riskinarviointi
- 30 §, valvontaohjelma
- 36 §, mikroyrityksen koon arvioiminen
- 37 §, mikroyritys, jonka tilinpäätös, vuosiliiketoimen tase ei ole tiedossa
- 38 §, mikroyrityksen työntekijämäärän laskeminen
- 39 §, lupa- ja valvontaviranomaisten yhteistyö

Lähteet

Etelä-Savon kiviaineshuollon turvaaminen -projekti, tutkimusraportti. Geologian tutkimuskeskus, Tapio Väänänen,

Diaarino K237/42/2011 Itä-Suomen yksikkö 5.12.2014

Etelä-Savon maa- ja kiviainekset, esiselvitys maakuntakaavaa varten 2013. Luonnos 16.9.2013, Sanna Poutamo.

Etelä-Savon, Pohjois-Karjalan ja Pohjois-Savon ELY-keskusten ympäristönsuojelulain, jätelain ja vesilain mukainen valvontasuunnitelma, 7.2.2020.

Itä-Savon Vesi Oy, 20.4.2020.

Kuntaliitto 2016. Ohje kunnan ympäristönsuojelun valvontasuunnitelman ja valvontaohjelman laatimiseen.

Savonlinnan Vesi 2019. Savonlinnan Veden toimintakertomus 2019.

LIITE 1. Valvontaohjelman yhteenveto vuosilta 2015 – 2020 toimialoittain jaoteltuna

LAJI/TOIMIALA	vuosi 2015	vuosi 2016	vuosi 2017	vuosi 2018	vuosi 2019	vuosi 2020
1) ammattimainen jätteen ja jätevesien käsittely (pois lukien kerta- luonteiset maanläjitys- alueet)	0	8	7	7	8	6
2) ampumaradat	1	5	2	5	2	4
3) asfalttiasemat	0	1	0	1	0	1
4) autopurkamot	2	2	2	2	1	1
5) betoniasemat	1	2	2	2	2	2
6) biopolttoaineen hake- tus ja / tai varastointi	0	0	2	1	0	0
7) eläinsuojat	3	8	14	4	18	6
8) energiantuotanto- laitokset	0	0	5	1	1	0
9) kalankasvatus- ja jalos- tus	1	2	2	0	1	0
10) kivenlouhimot, -murs- kaamot ja asfalttijät- teen murskaus	0	15	9	19	12	17
11) liikenne (lentoliikenne, moottoriratatoiminta, telakat/laivauspaikat) *huom. mikäli telakalla suihkupuhallustoimin- taa, on laitettu toi- mialaan 12.	0	2	1	0	1	0
12) metallien pintakäsit- tely, haihtuvia orgaani- sia yhdisteitä käyttävä toiminta ja suihkupu- hallus	1	7	3	9	2	9
13) metalliteollisuus- laitokset	0	1	0	1	0	0
14) pesulat	0	2	0	1	0	1
15) polttonesteiden jake- luasemat, kemikaalien tai polttonesteiden va- rastointi	1	11	7	7	4	13
16) puun lämpökäsittely	0	0	1	0		0
17) sahat	0	0	0	0	0	0
Valvontaohjelman kohteet / toteutetut tarkastukset	11/11	66/63	57/48	61/55	52/47	60/44

LIITE 2. Valvontaohjelman yhteenveto vuodelle 2021

LAJI/TOIMIALA	Valvonta- luokka	Kohteet (kpl)
1) ammattimainen jätteiden ja jätevesien käsittely (pois lukien kerta- luonteiset maanläjitysalueet)	I (2 kpl), II (6 kpl)	8
2) ampumaradat	-	0
3) asfalttiasemat	II	1
4) autopurkamot	I	1
5) betoniasemat	I (1 kpl), II (1 kpl)	2
6) biopolttoaineen varastointi- ja haketustoiminta	III	2
7) eläinsuojat	-	0
8) energiantuotanto- laitokset	III	5
9) kalankasvatus- ja jalostus	-	0
10) kemialliset pesulat	-	0
11) kivenlouhimot, -murskaamot ja asfalttijätteen murskaus	I (1 kpl), II (10 kpl)	11
12) liikenne (lentoliikenne, moottoriratatoiminta, telakat/laivauspai- kat) *huom. mikäli telakalla suihkupuhallustoimintaa, on laitettu toimialaan 12.	-	0
13) metallien pintakäsittely, haihtuvia orgaanisia yhdisteitä käyttävä toiminta ja suihkupuhallus	II	1
14) metalliteollisuuslaitokset	-	0
15) polttonesteiden jakeluasemat, kemikaalien tai polttonesteiden va- rastointi	II (2 kpl), III (4 kpl)	6
16) puun lämpökäsittely	III (toimialan muutos luokkaan II)	1
17) sahat	III	1
Yhteensä		39